Semantyka i interpretacja Drugiej Poprawki w świetle lingwistyki historycznej oraz teorii prawa w kontekście książki The American way of killing Malcolma Gladwella.

AUTOR

Fundacja Dobre Państwo

STRESZCZENIE / ABSTRACT

Artykuł analizuje Drugą Poprawkę do Konstytucji USA jako przykład napięcia między statycznym tekstem językowym a dynamiczną normą prawną. Autor wykorzystuje perspektywę lingwistyki historycznej oraz teorie prawa Hansa Kelsena i Herberta L. A. Harta, aby ukazać problem „otwartej tekstowości" języka prawnego. Tekst skupia się na sporze między oryginalizmem a ewolucyjną interpretacją przepisów, wskazując, że współczesne znaczenie zapisu o milicji i posiadaniu broni nie wynika jedynie z literalnego brzmienia słów z 1791 roku, lecz jest rekonstruowane w ramach aktualnej praktyki instytucjonalnej. Analiza podkreśla trudność w pogodzeniu historycznego kontekstu pojęć z dzisiejszą rzeczywistością technologiczną i społeczną.

The article analyzes the Second Amendment to the US Constitution as an example of the tension between static linguistic text and a dynamic legal norm. The author employs the perspective of historical linguistics and the legal theories of Hans Kelsen and H.L.A. Hart to illustrate the problem of "open-texturedness" in legal language. The text focuses on the dispute between originalism and evolutionary interpretation, indicating that the contemporary meaning of the provision regarding militias and the right to bear arms does not derive solely from the literal wording of 1791, but is reconstructed within current institutional practice. The analysis emphasizes the difficulty of reconciling the historical context of concepts with today's technological and social reality.

Artykuł analizuje fundamentalny spór wokół Drugiej Poprawki do Konstytucji USA, traktując ją nie jako prosty problem interpretacyjny, lecz jako studium napięcia między statycznym tekstem a dynamiczną normą prawną. Autor stawia tezę, że rozstrzygnięcie kwestii prawa do posiadania broni jest niemożliwe przy zastosowaniu wyłącznie jednej metody badawczej – czy to czysto lingwistycznej, historycznej, czy aksjologicznej. Poprzez konfrontację narzędzi lingwistyki korpusowej, analizy przekładów z XVIII wieku oraz teorii aktu mowy, tekst dowodzi, że żadna z tych dyscyplin nie dostarcza samodzielnie ostatecznej odpowiedzi. Znaczenie zapisu konstytucyjnego nie jest bowiem immanentną cechą słów, lecz wynikiem złożonego procesu rekonstrukcji, w którym ścierają się koncepcje wolności liberalnej i republikańskiej oraz dążenie do trwałości prawa z koniecznością adaptacji normy do współczesnych realiów technologicznych i społecznych. W efekcie artykuł ukazuje Drugą Poprawkę jako przestrzeń, w której język staje się instytucją, a prawo – nieustannym procesem negocjowania znaczeń.

SŁOWA KLUCZOWE

Druga Poprawka | lingwistyka historyczna | teoria prawa | oryginalizm | hermeneutyka konstytucyjna | lingwistyka korpusowa | prawo do posiadania broni | konstrukcje imiesłowowe being | znaczenie publiczne tekstu | koncepcja niedominacji | analiza semantyczna normy prawnej | well regulated militia | bear arms | otwarta tekstowość języka prawnego | hierarchia norm Kelsena

Rozróżnienie między tekstem konstytucji a normą prawną

JAMES MADISON, DRUGA POPRAWKA I JĘZYK, KTÓRY STAŁ SIĘ INSTYTUCJĄ Oryginalizm, hermeneutyka konstytucyjna, lingwistyka historyczna i aksjologia praw podstawowych

W dziejach konstytucjonalizmu zdarzają się normy prawne, których znaczenie polityczne dalece przekracza objętość ich językowego zapisu. Amerykańska Druga Poprawka stanowi pod tym względem przypadek szczególny: formuła licząca zaledwie dwadzieścia siedem angielskich słów stała się fundamentem rozbudowanej doktryny praw jednostki, przedmiotem sporów historyków,

językoznawców i filozofów prawa, a jednocześnie instrumentem wyznaczania granic współczesnej polityki bezpieczeństwa.

Tekst Poprawki, ratyfikowany 15 grudnia 1791 roku, odwołuje się do konieczności istnienia dobrze zorganizowanej milicji dla bezpieczeństwa wolnego państwa i ustanawia gwarancję prawa ludu do posiadania oraz noszenia broni. Między tymi dwoma elementami rozciąga się jednak przestrzeń interpretacyjna, która przez ponad dwa stulecia była wypełniana zmieniającymi się poglądami na organizację republiki, naturę wolności indywidualnej, znaczenie bezpieczeństwa zbiorowego oraz kompetencje instytucji publicznych. Problem ten wykracza daleko poza zwykłe trudności translatorskie; dotyczy on samej natury normy konstytucyjnej. Pytanie brzmi: czy jej znaczenie zostaje trwale ustalone w chwili historycznego uchwalenia, czy też ewoluuje wraz z systemem prawnym? I jakie miejsce w procesie interpretacji powinny zajmować intencje twórców, historyczne znaczenia pojęć, późniejsza praktyka instytucjonalna oraz współczesna wiedza empiryczna?

Właściwe sformułowanie tego problemu wymaga rozróżnienia między tekstem konstytucji a normą prawną rekonstruowaną na jego podstawie. Tekst jest utrwalonym komunikatem językowym, natomiast norma stanowi znaczenie regulatywne przypisywane temu komunikatowi w określonym porządku prawnym. Nie jest to jedynie rozróżnienie terminologiczne.

W tradycji teorii prawa Hansa Kelsena, Herberta L. A. Harta czy Jerzego Wróblewskiego, a także we współczesnej hermeneutyce prawniczej, wielokrotnie podkreślano, że obowiązywanie i stosowanie norm wymaga instytucjonalnych reguł rozpoznawania źródeł prawa oraz procedur ich interpretacji. Słowa konstytucji nie wydają samodzielnie rozstrzygnięć sądowych – podobnie jak zapis matematyczny nie rozstrzyga o rzeczywistym przebiegu procesu fizycznego bez ustalenia przyjętego modelu i warunków jego stosowania. Znaczenie tekstu jest rekonstruowane w ramach praktyki interpretacyjnej, w której uczestnicy posługują się określonymi regułami semantycznymi, systemowymi i argumentacyjnymi.

Powstaje tu zasadnicze napięcie między potrzebą trwałości prawa a koniecznością rozstrzygania problemów, których autorzy tekstu nie mogli przewidzieć. Z perspektywy pozytywizmu prawniczego Harta kluczowy jest fakt, że język prawny cechuje się tzw. otwartą tekstowością. Reguły ogólne posiadają stosunkowo wyraźne zastosowania centralne, lecz istnieją także obszary graniczne, w których rozstrzygnięcie wymaga dodatkowej interpretacji. Nie oznacza to, że przepisy są zasadniczo nieokreślone lub że sędzia może dowolnie zastępować ustawodawcę. Oznacza raczej, że skończony tekst prawny nie jest w stanie zawrzeć pełnego katalogu wszystkich przyszłych sytuacji społecznych, technologicznych i instytucjonalnych.

Druga Poprawka stanowi jaskrawy przykład tej trudności. Zawiera ona zarówno historyczne pojęcie milicji, którego kontekst organizacyjny uległ głębokiej zmianie, jak i kategorię broni, która dziś obejmuje urządzenia zasadniczo odmienne od uzbrojenia dostępnego pod koniec XVIII wieku.

Napięcie między hierarchią norm a treścią tekstu

Interpretator musi zatem rozstrzygnąć, czy zakres konstytucyjnej ochrony wyznacza historyczny katalog przedmiotów, funkcja instytucji, ogólna treść prawa jednostki, czy też odpowiednio zrekonstruowana kombinacja tych elementów. Hans Kelsen w Czystej teorii prawa przedstawiał system normatywny jako strukturę hierarchiczną, w której ważność poszczególnych norm wynika z norm wyższego rzędu. Perspektywa ta pozwala zrozumieć, dlaczego konstytucja zajmuje szczególną pozycję względem zwykłego ustawodawstwa i dlaczego jej znaczenie wyznacza granice kompetencji organów publicznych. Nie rozwiązuje ona jednak samodzielnie wszystkich trudności semantycznych, gdyż samo ustalenie nadrzędności tekstu konstytucyjnego nie odpowiada na pytanie o jego konkretną treść. Kelsen dostrzegał zresztą, że interpretacja może ujawniać więcej niż jedną możliwość znaczeniową mieszczącą się w ramach normy wyższego stopnia. W praktyce sądownictwa konstytucyjnego prowadzi to do sytuacji, w której rozstrzygnięcie nie wynika wyłącznie z formalnej hierarchii prawa, lecz z wyboru odpowiedniej metody interpretacyjnej. W Stanach Zjednoczonych wybór ten ma szczególnie istotne znaczenie, ponieważ kompetencja Sądu Najwyższego do kontroli konstytucyjności pozwala mu ograniczać działania ustawodawcy nawet wtedy, gdy ten powołuje się na względy bezpieczeństwa zbiorowego.

Z tego punktu widzenia Druga Poprawka stanowi doskonały przedmiot badania zależności między semantyką tekstu a instytucjonalną władzą jego interpretacji. Można znać wszystkie słowa przepisu i nadal nie posiadać wiedzy wystarczającej, by rozstrzygnąć, czy konkretna ustawa regulująca dostęp do broni pozostaje z nim zgodna. Konieczne staje się bowiem ustalenie, jakie zachowania obejmuje gwarancja, kto jest jej podmiotem, które ograniczenia są dopuszczalne, jakie znaczenie ma kontekst historyczny i według jakich kryteriów sąd powinien kontrolować działania ustawodawcy. Każde z tych pytań należy do innego poziomu analizy.

Kontrowersja wokół Drugiej Poprawki nie może zatem zostać zredukowana do alternatywy między poszanowaniem tekstu a jego politycznym lekceważeniem. Jest to spór o to, jak tekst konstytucyjny powinien funkcjonować w złożonym systemie normatywnym i jakie argumenty mogą zostać uznane za prawnie rozstrzygające. W tym miejscu należy przywołać samą konstrukcję językową Drugiej Poprawki, w której pierwsza część odwołuje się do dobrze zorganizowanej milicji jako warunku

bezpieczeństwa wolnego państwa, natomiast druga ustanawia zakaz naruszania prawa ludu do posiadania i noszenia broni.

Rozdźwięk między gramatyką tekstu a normą prawną

Osobliwość tej redakcji polega na zastosowaniu konstrukcji imiesłowowej z **being**, która we współczesnym języku może brzmieć archaicznie i być syntaktycznie nieoczywista. Nie byłoby jednak poprawne uznanie tej formuły za błędną z perspektywy angielszczyzny końca XVIII wieku. W ówczesnych odmianach języka konstrukcje absolutne, w których grupa nominalna łączyła się z imiesłowem, pełniły różnorodne funkcje semantyczne.

Mogły one służyć przedstawianiu okoliczności zdarzenia, uzasadnianiu twierdzeń, wskazywaniu związków przyczynowych lub organizowaniu relacji między częściami wypowiedzi. Ich znaczenie nie zawsze pokrywało się z funkcją dzisiejszych zdań podrzędnych wprowadzanych przez jednoznaczne spójniki. Dlatego interpretacja Drugiej Poprawki wymaga rozróżnienia między relacją gramatyczną a normatywną. Jeśli pierwsza część zdania stanowi uzasadnienie ustanowienia prawa, nie oznacza to automatycznie, że zakres tego prawa ogranicza się wyłącznie do czynności służących wskazanemu celowi. Z drugiej strony, jeśli wyjaśnia ona powód wprowadzenia gwarancji, nie można jej uznać za całkowicie nieistotną dla interpretacji. Istnieje bowiem specyficzne powiązanie między obiema częściami tekstu: uzasadnienie normy nie zawsze jest tożsame z warunkiem jej zastosowania, a historyczny cel przepisu nie musi wyczerpywać wszystkich sytuacji objętych jego ochroną. Problem ten jest znany teorii prawa znacznie szerzej niż tylko w kontekście amerykańskiego konstytucjonalizmu; podobne napięcia pojawiają się przy interpretacji preambuł ustaw, klauzul celowościowych czy norm tworzonych w odpowiedzi na konkretne zagrożenia historyczne.

Przykładowo norma chroniąca dane prawo z powodu zagrożenia istniejącego w chwili jej uchwalenia może zachować aktualność również po ustaniu tego zagrożenia. Konstytucyjne gwarancje wolności słowa nie przestają obowiązywać tylko dlatego, że zmieniły się historyczne formy cenzury, podobnie jak zakazy arbitralnego pozbawienia wolności nie odnoszą się wyłącznie do metod działania władzy znanych twórcom dawnych deklaracji praw.

Analogicznie można argumentować, że zabezpieczenie dostępu obywateli do broni, wprowadzone w celu ochrony milicji przed rozbrojeniem, nie musi wygasać wraz ze zmianą modelu organizacji obrony państwa. Można jednak postawić tezę przeciwną: jeśli gwarancja została ustanowiona przede wszystkim dla zabezpieczenia funkcji ustrojowej, to interpretacja całkowicie od niej oderwana może prowadzić do nadania tekstowi znaczenia, które nie znajduje historycznego

uzasadnienia. Rozstrzygnięcie sporu wymaga więc ustalenia nie tylko znaczenia słów, lecz także charakteru ich wzajemnych powiązań i normatywnej roli celu regulacji. Kluczowe jest tutaj również historyczne rozumienie pojęcia „dobrze zorganizowanej milicji". W angielszczyźnie końca XVIII wieku określenie **well regulated** nie musiało oznaczać poddania instytucji rozbudowanym, współczesnym regulacjom administracyjnym; mogło odnosić się do sprawnego funkcjonowania formacji, jej dyscypliny i wyposażenia. Nie oznacza to jednak, że pojęcie to było całkowicie oderwane od prawa i reguł organizacyjnych.

Przeciwnie – milicje działały w ramach określonych obowiązków służby, zasad szkolenia, systemów dowodzenia i przepisów dotyczących uzbrojenia. Sprawność organizacyjna nie była alternatywą dla uregulowania normatywnego, lecz często jego efektem. Współczesny spór o znaczenie przymiotnika **regulated** bywa więc obciążony anachronizmem, gdy uczestnicy debaty nadają mu sensy wynikające z dzisiejszego języka administracji lub przeciwnie – próbują całkowicie wyeliminować z niego element prawnej organizacji. Z perspektywy historycznej pojęcie milicji również nie było jednoznaczne; obejmowało kategorie ludności zobowiązanej do obrony wspólnoty, a jego zakres zależał od przepisów, płci, wieku, statusu prawnego i zdolności do służby.

Nie można zatem utożsamiać osiemnastowiecznej milicji z każdą współczesną grupą uzbrojonych obywateli ani przedstawiać jej jako organizacji całkowicie niezależnej od państwa. Historyczny model opierał się na powiązaniu prywatnego posiadania broni z publicznym obowiązkiem obronnym, choć relacja ta różniła się w zależności od stanu i okresu. Saul Cornell w monografii **A Well-Regulated Militia: The Founding Fathers and the Origins of Gun Control in America** zaproponował interpretację, według której historyczne prawo do noszenia broni należy rozumieć jako prawo obywatelskie związane z uczestnictwem w republikańskiej wspólnocie i obowiązkami wobec państwa, a nie tylko jako prywatną swobodę jednostki czy uprawnienie instytucji stanowej. Ujęcie to stanowi istotną alternatywę wobec dychotomii indywidualne-zbiorowe, gdyż pozwala rozpoznać kategorię prawa, którego podmiotem jest jednostka, lecz którego historyczne uzasadnienie pozostaje związane z funkcją publiczną.

W tym miejscu przydatne okazuje się rozróżnienie między wolnością liberalną a republikańską. Tradycja liberalna akcentuje ochronę jednostki przed nieuprawnioną ingerencją innych podmiotów, zwłaszcza władzy publicznej. Republikanizm obywatelski, rozwijany we współczesnej filozofii politycznej m.in. przez Philipa Pettita i Quentina Skinnera, koncentruje się natomiast na wolności rozumianej jako brak arbitralnego podporządkowania, czyli niedominacja.

Wieloznaczność źródeł historycznych i pragmatyka tekstu

Uzbrojenie obywateli można przedstawiać nie tylko jako środek prywatnej samoobrony, lecz także jako element zabezpieczenia wspólnoty przed narzuceniem jej władzy przez siłę wojskową pozostającą poza społeczną kontrolą. Historyczne obawy przed armią zawodową nie wynikały zatem wyłącznie z technicznych doświadczeń militarnych; wiązały się one z konkretną filozofią ustroju, w której koncentracja środków przymusu mogła prowadzić do uzależnienia obywateli od arbitralnej decyzji rządzących. Koncepcja niedominacji nie uzasadnia jednak automatycznie każdej formy indywidualnego uzbrojenia, gdyż możliwość prywatnego stosowania przemocy może sama tworzyć relacje dominacji między ludźmi. Osoba dysponująca przewagą fizyczną lub technologiczną zyskuje bowiem zdolność narzucania swojej woli innym także poza formalnymi instytucjami państwa.

Powstaje zatem problem, którego w tradycji republikańskiej nie da się rozstrzygnąć wyłącznie przez ograniczenie kompetencji rządu: ochrona przed dominacją państwową wymaga uwzględnienia zagrożeń wynikających z dominacji prywatnej. Ta dwoistość pozwala zrozumieć, dlaczego republikańskie uzasadnienie uzbrojonej wspólnoty nie musi prowadzić do tych samych wniosków, co współczesna argumentacja traktująca posiadanie broni przede wszystkim jako sferę autonomii jednostki, niezależną od obowiązków publicznych. Relacje te komplikuje dodatkowo tradycja angielska. Angielska Deklaracja Praw z 1689 roku, będąca następstwem Chwalebnej Rewolucji, przewidywała możliwość posiadania broni przez protestanckich poddanych w celu obrony, odpowiednio do ich stanu i zgodnie z prawem. Regulacja ta wyrastała z konfliktów między monarchią a parlamentem oraz z doświadczeń wykorzystywania sił zbrojnych do tłumienia opozycji politycznej. Nie ustanawiała ona jednak prawa powszechnego i bezwarunkowego, gdyż jej zakres podmiotowy był ograniczony religijnie, a sposób wykonywania związany z istniejącym porządkiem prawnym.

Zestawienie tego dziedzictwa z późniejszym amerykańskim konstytucjonalizmem ukazuje ciągłość tradycji ograniczania arbitralności władzy militarnej, ale i istotne przekształcenia jej społecznego znaczenia. Odwołanie do angielskich źródeł nie rozstrzyga więc automatycznie o współczesnym zakresie amerykańskiego prawa do broni, ponieważ różnice ustrojowe i historyczne pozostają zasadnicze. Jeszcze bardziej interesujące okazuje się porównanie wczesnych konstytucji poszczególnych stanów amerykańskich.

Deklaracja Praw Pensylwanii z 1776 roku odwoływała się do prawa ludu do noszenia broni w obronie siebie i państwa, natomiast deklaracja praw Massachusetts z 1780 roku akcentowała prawo

do posiadania i noszenia broni dla wspólnej obrony. Różnice redakcyjne wskazują, że pod koniec XVIII wieku funkcjonowały odmienne sposoby wyrażania relacji między samoobroną indywidualną a bezpieczeństwem wspólnotowym. Nie wszystkie teksty posługiwały się identycznym zakresem pojęć, co może stanowić argument zarówno za istnieniem szerszej tradycji indywidualnego prawa do broni, jak i za szczególnym znaczeniem republikańskiej funkcji milicji. Kontekst historyczny nie daje zatem jednej bezspornej odpowiedzi, lecz ukazuje pole znaczeń, w ramach którego powstawał tekst Drugiej Poprawki.

Problem ten można analizować na gruncie filozofii języka, wykorzystując rozróżnienie między znaczeniem semantycznym a pragmatycznym wypowiedzi. Znaczenie semantyczne dotyczy treści wyrażanych przez słowa i konstrukcje zdaniowe zgodnie z regułami języka, natomiast wymiar pragmatyczny obejmuje sposób, w jaki wypowiedź funkcjonuje w konkretnej sytuacji komunikacyjnej. W przypadku norm konstytucyjnych rozróżnienie to jest szczególnie istotne: tekst może posługiwać się ogólną formułą praw podmiotowych, ale jego ustanowienie następuje w określonych okolicznościach politycznych i służy rozwiązaniu konkretnych problemów ustrojowych.

W filozofii języka Johna L. Austina i Johna Searle'a wypowiedzi analizowane są jako działania językowe, które nie tylko opisują rzeczywistość, lecz mogą ustanawiać zobowiązania, uprawnienia i relacje instytucjonalne. Norma konstytucyjna jest szczególnym przypadkiem takiego działania: odpowiednio przyjęty i ratyfikowany tekst zmienia strukturę obowiązujących reguł, choć jego późniejsze stosowanie wymaga interpretacji. Przyjęcie tej perspektywy pozwala lepiej zrozumieć problem klauzuli wstępnej Drugiej Poprawki.

Informacja o konieczności istnienia milicji może pełnić funkcję uzasadnienia aktu ustanowienia prawa, ale może również współokreślać normatywny zakres tego prawa. W obu przypadkach pozostaje elementem komunikatu konstytucyjnego, lecz jej znaczenie prawne jest odmienne. Według pierwszej interpretacji milicja wyjaśnia, dlaczego gwarancja została ustanowiona, podczas gdy samo uprawnienie może mieć szerszy zakres zastosowania. W drugiej interpretacji relacja między milicją a prawem do broni ma charakter ściślejszy, ponieważ cel ustrojowy współwyznacza sytuacje objęte ochroną. Taka alternatywa nie jest wyłącznie sporem o interpunkcję; dotyczy ona struktury normatywnej przepisu i sposobu, w jaki jego historyczne uzasadnienie powinno oddziaływać na współczesne rozstrzygnięcia.

Lingwistyka korpusowa jako narzędzie weryfikacji przesłanek językowych

W tym miejscu szczególne znaczenie zyskują badania Karen Sullivan, której artykuł Being-clauses in Historical Corpora and the US Second Amendment z 2018 roku, opublikowany w czasopiśmie English Studies, stanowi jedną z najciekawszych prób zastosowania lingwistyki historycznej do amerykańskiego sporu konstytucyjnego. Sullivan nie ograniczyła się do intuicji współczesnych użytkowników języka angielskiego ani do analizy kilku przypadkowych dokumentów z epoki.

Zastosowała metodę korpusową, analizując 1363 konstrukcje zawierające being z trzech korpusów historycznych obejmujących około 650 lat rozwoju języka, a następnie zbadała 976 odpowiednich konstrukcji w pismach Jamesa Madisona. Tak szeroki materiał pozwolił odróżnić funkcje językowe rzeczywiście dostępne użytkownikom dawnej angielszczyzny od interpretacji wynikających ze współczesnych intuicji gramatycznych. Wartość tego badania nie polega zatem na zastąpieniu wykładni konstytucji rozstrzygnięciem językoznawcy, lecz na empirycznej weryfikacji przesłanek językowych wykorzystywanych w argumentacji prawniczej. Wyniki prac Sullivan wymagają jednak precyzyjniejszego przedstawienia niż popularne twierdzenie, jakoby klauzula being zawsze wyrażała jednoznaczny warunek przyczynowy ograniczający dalszą część zdania. Autorka wyróżniła kilka możliwych funkcji tej konstrukcji: relację czasową, relację przyczynową odnoszącą się do rzeczywistości zewnętrznej, relację przyczynową związaną z rozumowaniem nadawcy oraz konstrukcję opisującą dodatkowe okoliczności wypowiedzi.

Wykazała jednocześnie, że pewne interpretacje sugerowane przez prawników i komentatorów nie znajdują oparcia w historycznej składni. Szczególnie istotne jest jej rozróżnienie między przyczyną określonego stanu rzeczy a uzasadnieniem przyjęcia konkretnego przekonania lub wypowiedzenia normatywnego nakazu. Choć we współczesnym języku obie relacje mogą być wyrażane podobnie, ich znaczenie logiczne pozostaje odmienne.

Jeżeli pierwsza część Drugiej Poprawki wyjaśnia obiektywny powód ochrony określonego uprawnienia, jej wpływ na zakres normy może być rozumiany inaczej niż w sytuacji, gdy przedstawia jedynie motywację ustawodawcy do ustanowienia szerszej gwarancji. Analiza Sullivan wskazuje, że konstrukcji Drugiej Poprawki nie można wiarygodnie traktować jako zdania względnego odnoszącego się wyłącznie do milicji. Autorka odrzuca również określone interpretacje warunkowe oraz taką interpretację aktu mowy, w której klauzula z being wyrażałaby jedynie powód wypowiedzenia normy, nie pozostając w związku z jej treścią. Nie oznacza to jednak, że językoznawstwo pozwala bezspornie wybrać jedną kompletną wykładnię konstytucyjną.

Sullivan identyfikuje kilka historycznie możliwych odczytań i bada ich względną wiarygodność, podkreślając znaczenie szerszego kontekstu interpretacyjnego. Rozstrzygnięcie relacji między historycznym przekonaniem o konieczności istnienia milicji a zakresem gwarancji prawnej wymaga bowiem wiedzy o intencjach, praktykach i założeniach uczestników procesu konstytucyjnego, której nie dostarczy samo badanie składni. Tutaj przebiega granica między lingwistyką historyczną a teorią wykładni prawa: pierwsza może identyfikować dopuszczalne znaczenia wypowiedzi, druga musi określić, które z nich posiada znaczenie normatywne w obowiązującym systemie konstytucyjnym.

Z perspektywy metodologii naukowej badanie Sullivan dostarcza również lekcji dotyczącej statusu argumentu ilościowego. Jeśli określona konstrukcja występowała w korpusie historycznym głównie w jednej funkcji semantycznej, można sformułować hipotezę o większym prawdopodobieństwie analogicznego odczytania badanego tekstu. Nie wolno jednak utożsamiać częstości występowania znaczenia z jego normatywną koniecznością.

Język dopuszcza konstrukcje rzadkie, a teksty prawne należą do specyficznego gatunku komunikacyjnego, w którym konwencje redakcyjne mogą odbiegać od przeciętnych praktyk języka codziennego. Ponadto wysoki odsetek określonych użyć w szerokim korpusie nie musi odzwierciedlać rozkładu znaczeń w dokumentach konstytucyjnych końca XVIII wieku. Wnioskowanie wymaga zatem uwzględnienia reprezentatywności próby, chronologii źródeł, ich zróżnicowania gatunkowego oraz relacji między korpusem a rzeczywistą wspólnotą językową adresatów normy. Współczesna lingwistyka korpusowa oferuje jednak znacznie szersze możliwości niż tradycyjna analiza etymologiczna: pozwala rekonstruować zmiany w częstości używania pojęć, badać ich typowe konteksty, identyfikować połączenia wyrazowe oraz porównywać sposoby posługiwania się terminami przez różne środowiska społeczne.

Wielość metod badawczych a brak jednoznacznego rozstrzygnięcia

W przypadku Drugiej Poprawki kluczowe znaczenie mają historyczne sensy wyrażeń keep arms oraz bear arms. Pierwsze z nich wiąże się z posiadaniem lub przechowywaniem uzbrojenia, drugie zaś występowało często w kontekstach wojskowych i zbiorowych. Badania Dennisa Barona wskazują na bardzo wysoką częstotliwość militarnych zastosowań zwrotu bear arms w materiałach z okresu powstawania amerykańskiej konstytucji.

Nie oznacza to jednak, że wyrażenie nie mogło funkcjonować również w kontekście indywidualnej samoobrony. Zasadniczy problem dotyczy ustalenia, czy historyczne użycie militarne stanowiło wyłączne znaczenie pojęcia, sens dominujący, czy jedynie typowy kontekst jednego z kilku dopuszczalnych zastosowań. Warto w tym miejscu przywołać badania Jamesa Vandena Boscha, który w pracy Heller (2008) and the Language of the Second Amendment: Grammar, Meaning, and Canonical Conventions analizował historyczne znaczenia zwrotów zawartych w Drugiej Poprawce oraz funkcję poprzedzającej klauzuli absolutnej. Autor argumentował, że odpowiednie korpusy historyczne podważają część przesłanek językowych interpretacji przyjętej przez większość Sądu Najwyższego w sprawie Heller, a znaczenie zwrotu bear arms pozostawało silnie związane z kontekstami militarnymi. Szczególne znaczenie przypisuje relacji między historyczną praktyką użycia słów a prawniczym sposobem ich interpretowania. Nie wystarczy bowiem wykazać, że dana konstrukcja dopuszcza określony sens w języku współczesnym; trzeba ustalić, czy sens ten był naturalny dla użytkowników języka w momencie ratyfikacji normy.

Kontrargument wobec takich rekonstrukcji pojawia się w badaniach Brandona Kinneya z 2022 roku, opublikowanych w American Journal of Legal History. Kinney przeanalizował sześć niemieckojęzycznych przekładów Drugiej Poprawki pochodzących z okresu jej ustanowienia, traktując je jako świadectwa sposobu rozumienia tekstu przez część współczesnej mu społeczności amerykańskiej. Na tej podstawie sformułował wniosek wspierający interpretację indywidualnego prawa do broni, którego wykonywanie nie musiało być bezpośrednio związane ze służbą milicyjną.

Zastosowana metoda jest szczególnie interesująca, ponieważ przekład nie stanowi wyłącznie mechanicznego zastąpienia słów jednego języka słowami drugiego. Wymaga podjęcia decyzji dotyczących relacji składniowych i znaczeniowych, które mogą dostarczać informacji o rozumieniu oryginalnego tekstu przez tłumaczy. Należy jednak pamiętać, że przekłady są również interpretacjami, a sześć dokumentów nie musi reprezentować całego spektrum opinii funkcjonujących w społeczeństwie końca XVIII wieku. Zestawienie prac Sullivan, Vandena Boscha, Barona i Kinneya pokazuje, że spór o Drugą Poprawkę nie przebiega według prostego podziału między naukowo ustalonym znaczeniem a politycznym nadużyciem tekstu. Badacze posługują się odmiennymi metodami, próbami źródłowymi i założeniami dotyczącymi relacji między zwyczajowym użyciem języka a normatywną funkcją wypowiedzi. Lingwistyka korpusowa pozwala szacować prawdopodobieństwo określonych znaczeń, historia przekładów ujawnia sposób rozumienia tekstu przez niektórych współczesnych odbiorców, natomiast analiza dokumentów politycznych pozwala rekonstruować intencje i interesy uczestników procesu konstytucyjnego.

Każda z tych metod poszerza zakres dostępnej wiedzy, lecz żadna samodzielnie nie przesądza o pełnej treści obowiązującej normy. Pojawia się zatem konieczność zastosowania metodologii

integrującej wyniki kilku dyscyplin, przy jednoczesnym zachowaniu świadomości ich odmiennych przedmiotów i standardów dowodowych.

Rozróżnienie między intencją twórców a znaczeniem publicznym tekstu

Kluczowa okazuje się filozoficzna różnica między rekonstrukcją historycznego znaczenia tekstu a próbą odtworzenia intencji jego twórców. Współczesny oryginalizm nie jest doktryną jednolitą, a jego ewolucja przyniosła istotne przesunięcia metodologiczne. Starsze nurty koncentrowały się często na poszukiwaniu pierwotnych intencji autorów konstytucji; współczesne koncepcje kładą natomiast silniejszy akcent na pierwotne znaczenie publiczne tekstu – czyli takie, jakie odpowiednio poinformowany odbiorca mógł mu przypisać w momencie ratyfikacji.

Różnica ta ma charakter zasadniczy. Intencja autora jest konkretnym stanem jego rozumowania, podczas gdy znaczenie publiczne stanowi właściwość wypowiedzi funkcjonującej w danej wspólnocie językowej. Autor może dążyć do określonego rezultatu politycznego, posługując się formułą o znaczeniu szerszym niż jego osobiste oczekiwania. Możliwa jest również sytuacja odwrotna: historyczne motywacje uczestników procesu legislacyjnego mogły być zróżnicowane, lecz uzgodniony tekst zyskał względnie określone znaczenie publiczne. Właśnie dlatego interpretowanie Drugiej Poprawki wyłącznie przez pryzmat hipotetycznej woli Jamesa Madisona byłoby metodologicznie niewystarczające. Choć Madison odegrał kluczową rolę w przygotowywaniu Karty Praw, nie był jedynym uczestnikiem procesu konstytucyjnego, a ostateczna treść poprawki była rezultatem wieloetapowego postępowania z udziałem Kongresu i ratyfikujących ją stanów. Nawet gdyby udało się bezspornie ustalić osobiste intencje Madisona, nie oznaczałoby to automatycznie, że odpowiadały one sposobowi rozumienia przepisu przez pozostałych uczestników procesu. Z perspektywy teorii aktu normatywnego konstytucja jest wynikiem działania instytucjonalnego, którego skuteczność prawna nie zależy wyłącznie od psychologicznych stanów pojedynczego autora.

Oryginalizm znaczenia publicznego stara się ograniczyć to ryzyko, wiążąc interpretację z komunikatywną treścią przyjętego tekstu, a nie z rekonstrukcją prywatnych zamiarów redaktora. Jednak nawet to podejście nie eliminuje problemu historycznej wieloznaczności. W XVIII wieku nie istniała bowiem jednolita wspólnota językowa; tekst konstytucyjny odczytywali ludzie różniący się doświadczeniem, wykształceniem, statusem majątkowym i wizją organizacji państwa.

Z tego powodu rekonstrukcja pierwotnego znaczenia publicznego nie może sprowadzać się do odnalezienia jednego dokumentu, który rzekomo wyczerpuje poglądy wszystkich odbiorców.

Wymaga ona raczej ustalenia znaczeń funkcjonujących w konkretnym kontekście językowym i politycznym, a następnie rozpoznania, które z nich były dostatecznie rozpowszechnione i normatywnie istotne. Ta właśnie trudność stanowi jeden z głównych punktów krytyki oryginalizmu podnoszonych przez historyków konstytucjonalizmu.

> Czy możliwe jest zatem odnalezienie jednej, obiektywnej prawdy w tekście sprzed ponad dwustu lat, skoro każde narzędzie badawcze odsłania jedynie inny fragment tej samej układanki? Być może największym paradoksem Drugiej Poprawki jest to, że jej zwięzłość nie służy precyzji, lecz staje się lustrem, w którym współczesne społeczeństwo przegląda własne lęki i aspiracje. Ostatecznie pytanie o znaczenie kilku angielskich słów przestaje być zagadką filologiczną, a staje się pytaniem o to, kogo w dzisiejszym państwie uznajemy za wolnego obywatela.

Inspiracje

[1] 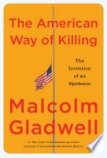

"The American way of killing" Malcolm Gladwell

Hachette UK | ISBN: 9780316603829

Malcolm Timothy Gladwell (ur. 3 września 1963 r.) to kanadyjski dziennikarz, autor i mówca urodzony w Anglii. Od 1996 roku jest stałym współpracownikiem „The New Yorker" i współzałożycielem firmy produkującej materiały audio Pushkin Industries, gdzie prowadzi ceniony podcast „Revisionist History". Gladwell zajmuje się psychologią społeczną, socjologią i popularnonaukowością, koncentrując się na nieoczekiwanych implikacjach badań z zakresu nauk społecznych i codziennego podejmowania decyzji. Zdobył międzynarodową sławę dzięki swoim bestsellerom, takim jak „Punkt krytyczny" (2000), „Blink" (2005), „Outliers" (2008) i „Talking to Strangers" (2019). Znany z narracji, w której badania naukowe przeplatają się z wciągającymi anegdotami, Gladwell został w 2005 roku uznany przez magazyn „Time" za jedną ze 100 najbardziej wpływowych osób, a w 2011 roku został odznaczony Orderem Kanady.

Malcolm Timothy Gladwell (born September 3, 1963) is an English-born Canadian journalist, author, and public speaker. He has been a staff writer for The New Yorker since 1996 and is the co-founder of the audio production company Pushkin Industries, where he hosts the acclaimed podcast Revisionist History. Gladwell's work spans social psychology, sociology, and popular science, focusing on the unexpected implications of social science research and everyday decision-making. He gained widespread international prominence through his bestselling books, including The Tipping Point (2000), Blink (2005), Outliers (2008), and Talking to Strangers (2019). Known for his narrative storytelling that weaves academic research with engaging anecdotes, Gladwell was named one of Time magazine's 100 most influential people in 2005 and was appointed to the Order of Canada in 2011.

The New Yorker

Literatura uzupełniająca

Książki

Książki autora i dzieła przywołane w tekście:

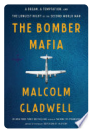

[1] "The Bomber Mafia"

Malcolm Gladwell

2021 | Hachette UK | ISBN: 9780316296939

Książki autorów przywoływanych i literatura pokrewna:

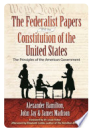

[2] "The Federalist Papers and the Constitution of the United States"

Alexander Hamilton, James Madison, John Jay

2016 | Simon and Schuster | ISBN: 9781631581380

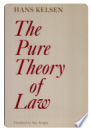

[3] "Pure Theory of Law"

Hans Kelsen

1967 | Univ of California Press | ISBN: 9780520017559

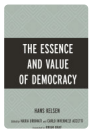

[4] "The Essence and Value of Democracy"

Hans Kelsen

2013 | Rowman & Littlefield Publishers | ISBN: 9780742533035

[5] "The Guardian of the Constitution"

Hans Kelsen, Carl Schmitt

2015 | Cambridge University Press | ISBN: 9781107092686

[6] "The Concept of Law"

Herbert L. A. Hart

Oxford : Clarendon Press

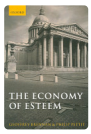

[7] "The Economy of Esteem"

Philip Pettit

OUP Oxford | ISBN: 9780199289813

[8] "A Political Philosophy in Public Life"

José Luis Martí, Philip Pettit

2012 | Princeton University Press | ISBN: 9781400835058

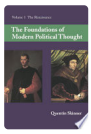

[9] "The Foundations of Modern Political Thought"

Quentin Skinner

Cambridge University Press | ISBN: 9781107392779

[10] **"How to Do Things with Words"**

John L. Austin

[11] **"Grammar and Gender"**

Dennis E. Baron

1986 | ISBN: 9780300035261

Artykuły naukowe

Prace autorów przywoływanych w tekście:

[1] **"The debates in the several state conventions on the adoption of the federal Constitution"**

Jonathan Elliot, James Madison

2013

Źródło

[2] **"The Pacificus-Helvidius Debates of 1793–1794: Toward the Completion of the American Founding"**

Alexander Hamilton, James Madison, Morton J. Frisch

2007

Źródło

[3] **"The Federalist, or, The new Constitution"**

Alexander Hamilton, James Madison, John Jay

1987

Źródło

[4] **"The Federalist: A Commentary on the Constitution of the United States"**

Alexander Hamilton, James Madison, John Jay, Edward G. Bourne

2016

Źródło

[5] **"General Theory of Norms"**

Hans Kelsen, Michael T. Hartney

1991 | Oxford University Press eBooks | DOI: 10.1093/acprof:oso/9780198252177.001.0001

Źródło

[6] "Théorie Générale des Normes"

Hans Kelsen, Olivier Beaud, Fabrice Malkani

1996 | Presses Universitaires de France eBooks

Źródło

[7] "Judicial Review of Legislation: A Comparative Study of the Austrian and the American Constitution"

Hans Kelsen

1942 | The Journal of Politics | DOI: 10.2307/2125770

Źródło

[8] "La garantie juridictionnelle de la constitution : la justice constitutionnelle"

Hans Kelsen

1928 | Graduate Institute Geneva Institutional Repository (Graduate Institute of International and Development Studies)

Źródło

[9] "Causation in Legal Theory"

H. L. A. Hart

1985 | Causation in the Law | DOI: 10.1093/acprof:oso/9780198254744.003.0005

Źródło

[10] "Legal decision and its justification"

Jerzy Wróblewski

1971 | Logique et analyse/Logique et analyse. Nouvelle série

Źródło

[11] "Transparency and Doubt: Understanding and Interpretation in Pragmatics and in Law"

Marcelo Dascal, Jerzy Wr�blewski, Jerzy Wróblewski

1988 | Law and Philosophy | DOI: 10.2307/3504729

Źródło

[12] "Legal Language and Legal Interpretation"

Jerzy Wróblewski

1985 | Law and Philosophy | DOI: 10.2307/3504672

Źródło

[13] **"Paradigms of Justifying Legal Decisions"**

Jerzy Wróblewski

1984 | Theory of Legal Science | DOI: 10.1007/978-94-009-6481-5_20

Źródło

[14] **"Saul Cornell . The Other Founders: Anti-Federalism and the Dissenting Tradition in America, 1788–1828. Chapel Hill: University of North Carolina Press, for the Omohundro Institute for Early American History and Culture, Williamsburg, Va. 1999. Pp. xvi, 327. Cloth $55.00, paper $19.95"**

Norman K. Risjord, Saul Cornell

2001 | The American Historical Review | DOI: 10.1086/ahr/106.1.166

Źródło

[15] **"A Well Regulated Right: The Early American Origins of Gun Control"**

Saul Cornell, Nathan K. DeDino

2004 | Fordham law review

Źródło

[16] **"Firearm Regionalism and Public Carry: Placing Southern Antebellum Case Law in Context"**

Eric Ruben, Saul Cornell

2015 | SMU Scholar (Southern Methodist University)

Źródło

[17] **"The Partisan Republic: Democracy, Exclusion, and the Fall of the Founders' Constitution, 1780s–1830s"**

Gerald Leonard, Saul Cornell

2019 | Cambridge University Press eBooks | DOI: 10.1017/9781139161930

Źródło

[18] **"A conversation on power and republicanism: an exchange between Mark Haugaard and Philip Pettit"**

Mark Haugaard, Philip Pettit

2017 | Journal of Political Power | DOI: 10.1080/2158379x.2017.1286083

Źródło

[19] "Meaning and Understanding in the History of Ideas"

Quentin Skinner

1969 | History and Theory | DOI: 10.2307/2504188

Źródło

[20] "The idea of negative liberty: philosophical and historical perspectives"

Quentin Skinner

1984 | Cambridge University Press eBooks | DOI: 10.1017/cbo9780511625534.012

Źródło

[21] "Intellectual History after the Linguistic Turn: The Autonomy of Meaning and the Irreducibility of Experience"

John Edward Toews, Jean-Christophe Agnew, David A. Hollinger, Martin Jay, Peter Jelavich, Quentin Skinner

1987 | The American Historical Review | DOI: 10.1086/ahr/92.4.879

Źródło

[22] "Expression and Meaning: Studies in the Theory of Speech Acts"

John Rogers Searle

1979 | Cambridge University Press eBooks | DOI: 10.1017/cbo9780511609213

Źródło

[23] "Collective Intentions and Actions"

John Rogers Searle

1990 | The MIT Press eBooks | DOI: 10.7551/mitpress/3839.003.0021

Źródło

[24] "MEANING AND SPEECH ACTS"

JOHN R. SEARLE

1963 | Knowledge and Experience | DOI: 10.2307/jj.10153601.6

Źródło

[25] "Being-clauses in Historical Corpora and the US Second Amendment"

Karen Sullivan

2018 | English Studies | DOI: 10.1080/0013838x.2018.1436285

Źródło

[26] **"Grammar and gender"**

Dennis Baron

1986

Źródło

[27] **"The English Only Question: An Official Language for Americans?"**

June K. Phillips, Dennis Baron

1992 | Modern Language Journal | DOI: 10.2307/329940

Źródło

[28] **"Heller (2008) and the language of the Second Amendment: Grammar, meaning, and canonical conventions"**

James Vanden Bosch

2021 | De Gruyter eBooks | DOI: 10.1515/9783110720969-005

Źródło

[29] **"The “bridge character”: Carl Schurz and West German–American rapprochement"**

Brandon Kinney

2024 | Journal of Transatlantic Studies | DOI: 10.1057/s42738-024-00122-6

Źródło

[30] **"Transnational Organizations and Canadian-American Environmental Diplomacy, 1890–1930"**

Brandon Kinney

2024 | Diplomacy and Statecraft | DOI: 10.1080/09592296.2024.2303857

Źródło

[31] **"“Poor Devils”: German Contributions to American Flood Relief and the Early Cold War"**

Brandon Kinney

2023 | Cold War History | DOI: 10.1080/14682745.2023.2282009

Źródło

[32] **"A Well-Outfitted Militia: German–American Translations of the Second Amendment and Original Public Meaning"**

Brandon Kinney

2022 | American Journal of Legal History | DOI: 10.1093/ajlh/njac017

Źródło

Treść tworzy Fundacja Dobre Państwo.
Redaguje i publikuje APA ONE, autorski system redakcyjny Fundacji oparty na AI.
APA ONE Publishing System
Fundacja Dobre Państwo © 2026
Article ID: 3ea24fd5-15c5-40de-beb1-3d22bb8769c6